

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/2 an 2 fl. 50 cr., 3/4 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/2 an 3 fl. 50 cr., 3/4 an 7 fl.
1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci

Abonamente se fac numai plătinându-se înainte.

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oadă 6 cr.
a treia-oadă 5 cr., și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Poplăce Nr. 15.

Se prenumără și la poste și la librării.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscripte nu se în. poiază

Numeri singlariciți 5 cr. se vënd la »Tipografia«, soc. pe acțiun

Numeri singlariciți 20 bani se vënd la librăria G. Cârjan, Ploesti

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

Era defraudărilor.

(m.) Defraudările de bani publici și bancrutele frauduloase au ajuns a fi atât de multe la Maghiari și comise atât de des, încât cele mai mici, — bună-oadă unde e vorba de 5—6 mii flor. — abia sânt învrednicite a fi amintite prin ziare. O noțiță de câteva șire — și se trece peste ele la ordinea zilei. Numai hoțiile mari, de sute de mii, scot din văgașul obicnuit ziaristica și opinia publică și le fac să vocifereze asupra decadenței moralității publice.

După vestita defraudare a lui Krivány, din Arad, zilele trecute s'a răspândit știrea despre o altă mare hoție de bani, unde, asemenea lui Krivány, se fură sistematic de un lung șir de ani, fără-ca hoții să fi putut fi descoperiți până acum.

E vorba de banca din Kis-Czell, în comitatul Vass, ai cărei directori, Jidani și Rosenthal, tatăl și fiul, în înțelegerea cu contabilul băncii Riedt și cu alți câțiva membri ai direcțiunii și comitetului de supraveghere, au jefuit sistematic banca în decurs de aproape 30 de ani, așa că acum, când hoțiile n'au mai putut fi tănuite, se constată o pagubă de peste jumătate milion fl. (552 mii), bani păpați din depunerile flocate la institut.

Se înțelege, că din un astfel de incident se nasc prin ziare lungi articoli, plini de lamentațiuni asupra stărilor deplorabile dela noi și se propun diferite remedii pentru sanarea rēului. Așa s'a făcut aceasta în cazul lui Krivány, așa acum cu căderea băncii din Kis-Czell. Fiecare ziar are câte un șfat, sau și mai multe, pe cari dacă guvernul și autoritățile le-ar pune în praxă, delapidările ar înceta și oamenii... ar deveni earăși cinstiți. Așa nădăjduiesc ziarele.

Din incidentul hoției lui Krivány ziarele pretindeau să se introducă o controlă mai severă la oficiile unde se manipulează parale și controlorii și cassarii să fie obligați a depune o cauțiune mai mare etc. Acum pentru bănci pretind ca să se stabilească prin lege proporția între capitalul social și suma maximală de depuneri, ce poate să o primească un institut, apoi cer, să se introducă controlă din partea organelor statului și eventual chiar și deponenții să poată exercita un fel de controlă ș. a.

Toate aceste sânt bune, dar' noi avem puțină speranță, că singur noi astfel de mijloace, mai mult paliative, se va pute săna rēul, ce bāntuie cu furie în societatea maghiară. Căci întrebăm: Nu sânt și acum pe la comitate și alte officii regulamente, cu dispoziții de supraveghere foarte bune? Nu se dispune și acum exercitarea controlului? Apoi la bănci nu sânt membrii în direcție și în comisia de supraveghere, care tocmai pentru controlă este instituită? Și acestia nu revēd, nu controlează mesul institutelor și manipulația banilor?

Toate aceste există, dar' dispozițiile sânt numai pe hārtie, ear' controlă se face mai mult proforma, trecēdu-se multe cu vederea. Aceasta s'a constat la cazul lui Krivány, la banca din Kis-Czell și aproape la toate casurile de acest fel. Nu dispozițiile sânt deci de vină, ci decadența vieții publice maghiare, pe care atât de nimerit o caracterizează »Bud. Hirl.« în un articol din 13 l. c. zicēnd:

Căderea băncii din Kis-Czell este o urmare naturală a acelor principii, cari în decențiile din urmă și-au câștigat sancțiunea supremă socială: Fă stare! Dacă se poate pe cale cinstită, dacă nu, pe altă cale!

Eată deslegarea enigmei atător delapidări, fraude și înșelătorii, ce se perindează aproape zilnic în »fericită« noastră țeară. Perspectiva, ce ne-o prezintă această scurtă, dar' nimerită caracteristică, este destul de clară, fără de a mai ave lipsă de lāmuri. Ea ne arată până la ce grad de decadență a putut să ajungă societatea maghiară, înfiltrată de spiritul vreesc de speculă, șanționând în tăcere posibilitatea unei

imbogățiri, unui traiu de belșug, fără muncă și la care să fie iertat a ajunge și pe cale necinstită!

Talcul este înfiorător, hid, dela care cu scārbă trebuie să ne întoarcem privirile. L-am desvilit însă, ca să cunoaștem rēul, căci el bāntuie în vecinătatea noastră și chiar printre noi. Am arētat rēul, ca bine cunoscēdu-l să ne știm feri de molipsirea lui. Inteligența noastră, care manipulează la bănci și alte institute averea noastră națională și a cărei nume bun și cinstit — mulțumită lui Dumnezeu — strălucește ca aurul la razele soarelui, trebuie să fie peste tot locul la pândă, să grijesească, ca rēul să nu-și facă intrarea și la noi. Dacă el s'ar ivi undeva în ori-ce formă, trebuie scos la iveală și stīrpit din rădăcină, radical și repede.

Aceasta e datorința noastră, care o pretinde dela noi deopotrivă onoarea privată și onoarea națională, ca nici-când nu se poată rostii asupra noastră sentința osānditoare, ce o pronunță în același articol »Bud. Hirl.« asupra inteligenței maghiare, — scriind:

»Noi cutesăm a afirma, că dacă prin ori-ce schimbare ar înceta deodată sistemul de mușama al cliențelor de interese, s'ar desvili o devastare morală și economică înfiorătoare.»

Sibiu, 16 Februarie n.

Sē tem! Guralivii de odinioară încep să fie mai smeriți. Sē tem de — federalism! »Bud. Hirlap« de regulă energetic, scrie în numărul mai recent un articol extrem de îndoiștoșor, pe care-l termină astfel:

»Dacă voesc să introducā absolutismul istoric în Austria, pe base federalistice, bine; dar' ce vreau cu Ungaria? Aminarea rezolvării crizei ne face să ne temem, că politica austriacă intenționează acțiune paralelă și la noi. De ce nu vine Regele la noi în țeară să delăture criza? Altă-dată când era vorba de lucruri mai mici, consulta și bărbaiți din opoziție, — astăzi numai ministrii și Szēll sânt consultați, și încă în Viena...»

Astela sânt motive, cari ne fac să privim cu temere în viitor. Fiți pe grije, reprezentanți ai poporului, și păziți drepturile națiunii. — S'a băgat frica în »patrioții« nostri.

Din Austria. În presa maghiară e viu comentată următoarea informație pe care o primește Nar. Listy, organul Cehilor, dela Viena, din cercuri de cari, cum se știe, stă foarte aproape.

Nar. Listy scrie:

»Intre afacerile și personalitățile din Ungaria și cele din Cislaithania s'a putut observa de mulți ani o continuitate statornică. Până acum așa era, că rezolvirea favorabilă a chestiilor de actualitate din Ungaria, promova mult deslegarea favorabilă a chestiilor de actualitate din Austria. Dar' nu e paradox, când afirmăm, că această eficacitate reciprocă a dat rezultat tocmai contrar. Desnodământul în Ungaria ar însemna azi încurcarea raporturilor în Austria. Foaia noastră face serviciu de sinceritate când atrage de acum atențiunea opiniunii publice ceha asupra acestui lucru, adăugēnd că nu o face aceasta pentru a trece de foaie de senași, sau pentru a provoca nedumeriri neîntemeiate. Avem datorita să atragem atenția poporului ceh asupra unor eventualități, cari la timpul lor vor trece de surprinderi, de fapt însă nu sânt decât efectul crizei, care, deși nu și-a atins încă culmea, în curēnd are să o atingă.»

Gazetele maghiare explică rostul acestor cuvinte, de mare importanță, astfel, că la Viena se lucrează din greu la revisuirea și modificarea constituției din — Austria.

Congresul bisericei sērbesti.

Despre conferența membrilor congresului național sērbesc, ținută la Zagreb, Zastava ne dă următoarele amēnunte:

De față erau 37 deputați congresuali. După deschidere, baronul Jivoćević, vicepreședintele congresului, a făcut următoarea propunere: conferența să trimită adresă Patriarhului, în care să-l provoace să și implinească datorita, în sensul statutului organic bisericesc, și se convoace congresul fără amânare. În cas de nesupunere să fie amenințat cu blāstemul națiunii. Sē fie recercat mai departe clubul deputaților sērbi din dieta croată, să intervină la locul competent, ca congresul să fie convocat, căci altcum și deputații vor fi amenințați cu blāstemul națiunii.

Mai mulți deputați congresuali au pledat pentru mergerea în persoană la Monarch, pentru a preda M. Sale un nou Memorand.

După discuție mai lungă s'a primit cu 30 voturi contra 7 următorul conclud:

Sē se astearnă Coroanei un nou Memorand, în care să fie înșirate pe larg toate fārdelegile sēvirsite în contra autonomiei bisericei naționale sērbesti în ultimii 30 de ani; să se ceară în Memorand un congres bisericesc liber, cu toate drepturile și garanțiile constituționale.

Memorandul acesta are să fie aster-nul Coroanei cel mult până la Paști prin o comisiune de 9 membri, care se va pune în înțelegere și cu viitorul guvern maghiar.

Crisa.

Consiliu de Coroană. — Demisia cabinetului.

Până în momentul scrierii acestor rânduri nu avem nici o știre mai nouă din Budapesta, decât că ministrii Bánffy, Fejérvári, Lukács, împreună cu Szēll, au fost primiți ieri în audiență din partea Monarchului. M. Sa a primit pe fiecare din ei separat, în audiență particulară, după-ce apoi s'a ținut un consiliu de Coroană, sub preșidenția M. Sale. Se crede că în consiliul acesta s'au luat hotăriri finale cu privire la rezolvirea crizei, dar' că în ce direcție, nice cercurile cele mai bine inițiate în secretele politice ale lui Bánffy nu o știu încă. E semnificativ, că imediat după terminarea consiliului de Coroană, M. Sa a primit în audiență lungă pe ministrul comun de finanțe Kállay, o împrejurare, care dă naștere la noue combinațiuni, fiindcă mulți vedē încă cam de mult în baronul Kállay pe presupmul moștenitor al stilurilor destrăbălate politice din Ungaria.

Neue Fr. Presse găsește că situația e extrem de critică și încordată, și crede, că nu e exclusă posibilitatea, că baronul Bánffy să-și fi dat demisia în mod condiționat, în care cas consiliul de Coroană s'a ocupat și cu aflarea persoanei potrivite care să iee moștenirea lui Bánffy. În combinație sânt luați numai Szēll și Fejérvári. Tot N. F. P. publică la alt loc o telegramă, primită din Budapesta, de următorul cuprins:

»Din loc competent se confirmă știrea că Bánffy a supus Coroanei chestia de încredere, în numele seu și al întregului cabinet. Raportul lui Bánffy a fost foarte amēnunțit și s'a extins asupra eventualității, ce ar trebui făcut dacă pacea nu se poate lega cu opoziția, un lucru astăzi aproape sigur.»

Ziua de mîne poate să ne aducă deci surprinderi mari, fie într'o direcție fie într'alta.

Prigonirile mele.

Reamintiri de

Lucian Bolcaș.

— 22 Oct. n. 1898.

Agitațiunile presei și ale tinerime maghiare au făcut case celebre de »dacomānism« din o cuvēntare a mea, din care nici presa maghiară, nici tinerimea nu cunoaște decât un scurt pasaj incolor publicat de »Budapesti Hirlap« și pe urma acestuia și de alte ziare maghiare. În urmarea acestui alarm, ziarele maghiare vorbesc de un ordin al ministrului de culte.

Fiind eu citat înaintea unei comisiuni a corpului profesoral, am urmat acestei citări. Astăzi, la ora 3 după prânz m'am prezentat la academie. În curte erau adunați studenții unguri, cari mi-au făcut la intrare adamațiuni turbulente. »Mi-au aruncat cuvēntul »trădător de patrie«.

Ungurii au cerut, să li-se dee voie a petrece prin ambit, cât timp va ține investigația; — nu vor fi cerut oare, să li-se dee chiar intrare în sala unde era să se țină? — Dar' pedelul avea mandat, să oprească pe ori-care ar fi voit să între.

Întrând în sala de consiliu, am aflat acolo pe profesorii Molnár Imre, Sipos Árpád și Magyary Géza — gata de lucru. M'au poțit, să iau loc.

Președintele comisiunii investigaătoare, Dr. Sipos Árpád, a început explicând, cum ceea-ce are să se petreacă, nu va fi o cercetare disciplinară, ci o investigație prealabilă, în urmarea căreia, amēsurat celor-ce se vor descoperi, corpul profesoral va avē să decidă, dacă are loc, ori nu, pornirea unei cercetări disciplinare și în ce direcție va fi să se facă?

A doua declarațiune, ce președintele comisiunii a grābit să-și facă, era ca să înțeleg, cum investigațiunea nu se îndreaptă contra persoanei mele, ci corpul profesoral considerând rolul ce îl am în sīnul tinerime romāne, crede că va pute mai ușor să-și procure dela mine informațiuni cu privire la caracterul mișcărilor ce s'au observat între tinerii romāni.

Nu cumva a fost intenționată această onoratură ca o apucătură din partea aceluia corp profesoral? Recto-rial academie, lāsându-se a fi intervi-ovat de mine, s'a exprimat, că tinerii romāni sūnt în majoritate »buchisători blānzii«, sūnt însă 2—3 »tribuniști afurisiți«...

Și a urmat, punēnd în cărca acestor tribuniști toate spaimale de l-au cuprins.

Se impune aci întrebarea: cum se potrivește zisele lui Bozóky cu cele ale lui Sipozi? Apebarea te îndeamnă să constate deosebirea dintre vedernă acestor doi domni și să-și clasezi în două categorii din acest punct de vedere. Dar' fiindcă această rezolvire nu mē multumeste, mē voui opri pentru de a pētrunde mai bine psihologia spuselor lui Sipoz, care poartă frică de o mișcare ivită în sīnul tinerime romāne, și a celor ale lui Bozóky, care ar vrea să curățesească Oradea de 2—3 tribuniști.

Sūnt Ungurii corupți și ne fac nedreptăți în deplină conștiință? Ori sūnt orbii de egoism național și să cred în drept nedreptățindu-ne? Poate câte o rezistență a noastră le mai agitā vre-un instinct și le conturbă liniștea sufletului?

Din conștiință, ori din instinct — Maghiarii simțesc că fac nedreptăți și să tem nu de 2—3 tribuniști, nu de tinerii romāni, să tem că făptuirile lor se vor rēsbuna.

Momentele de spaimă nasc nu numai o violență desperată, ci și o nestatornicie în propusuri, o hesitare. Închipuiți-vē un tumult ce vrea să bată iaz contra exundării unui fluviu. Dacă nu

e o disciplină aspră, toți fug unde ved un val mai înalt, în vreme-ce în locurile părăsite apa trece peste iaz și earășii fug toți înaintea unui alt val și tot așa. Așa și Ungurii, astăzi să tem de Tribuna, mîne de tinerimea romānă, poi-māne de o închupuire a lor. După-cum li-se va părē, că mult temuta rēsbunare se va desface din coloanele Tribunei, ori din vre-o serată de cunoștiță a tinerime romāne, ori de altundeva.

Nu e deosebire între modul de a vedē al lui Sipoz și acel al lui Bozóky. Sūnt sigur, că mîne se va mulțumi și Sipoz, să afurisească 2—3 tribuniști; ear' poi-māne s'ar scāpā și Bozóky bu-curos de toți blānzii buchisători și e numai incidental, că spusele lui Sipoz și ale lui Bozóky astăzi nu se potriveșc, incident, a cărui explicație o dā în ordinea de idei dezvoltată: psihologia fricei.

Sē revin la investigație.

Sipoz a urmat povēstind, cum corpul profesoral a observat cu îngrijire, că tinerii romāni se poartă de mai mulți ani cu rezervă, ba chiar cu rēceală față de Unguri; Romānii nu merg la obicnuitile serate de cunoștiță ale Ungurilor, unde sūnt de față și profesorii; Romānii nu se înscriu la societatea de lectură, nici la reuniunea pentru ajutorarea tinerilor lipsiți, care are deci un scop curat de binefacere; Romānii nu cercetează sala de lectură, nu iau parte la nici o acțiune împreună cu Ungurii, nici la cele pur sociale și chiar dacă sūnt invitați, ca oaspeți, la o petrecere aranjată de tinerii unguri, Romānii demostrează prin absența lor atunci, când Ungurii își dau neobosită silință de a realiza o apropiere și merg la petrecerile Romānilor. Romānii au stat departe de toate manifestațiunile de doliu ale academie cu ocaziunea morței Împărătesei-Regine, nu au mers la requiem în catedrala romano-catolică și la care au fost profesorii și tinerii unguri în număr complet, nu au mers nici la parastasul, ce s'a servit în biserica catedrală unită, nu au fost la ședința de doliu ce s'a ținut la academie și nu au purtat, ca Ungurii, florul cernit la braț.

Romānii se separează de Unguri în salele de învățământ și pe ambit vorbesc singuri și cāntă. În afară de academie au convenii și cluburi secrete, aranjează singuri petreceri și duc întru toate o viață separată. Cari sūnt motivele acestui separatism? și de unde se propagă?

Am rēspuns, că vreau să reflectez în special la toate imputările și l'am rugat pe Dr. Sipoz, să mi-le repețesească punct de punct, pentru-că nu pot să explic lucruri de natură deosebită prin un singur motiv.

Acı a avut loc întâiul conflict. Sipoz nu voia să mē înțelegă și secundat de Molnár și Magyary susținea indignat, că cele-ce mi-le-a spus sūnt experiențele corpului profesoral și nu mai pot să fie discutate. Am rēspuns: cu tot respectul pentru corpul profesoral chiar și pentru-că nu pot să primesc ca nediscutabile experiențele corpului profesoral, vreau să reflectez la acelea în special. Profesorii mei pretindeau cu îndărătnicie — ei vor fi ținut pentru-ce — ca să le dau un rēspuns sumar. După-ce însă — pentru casul dacă nu ar considera motivele, pentru cari am cerut să mi-se dee ocazie de a rēspunde în special — m'am arētat dispus, să mē rēspund nici un cuvēnt, Molnár, ori Magyary, nu mai știu care — a observat, că s'ar pute doar' totuși să mi-se dee voie, ca să rēspund în special.

După-ce s'au înțeles asupra acestui punct, Sipoz a început să spucească și eu să rēspund. Puțina nervositate ce acest conflict a lāsat-o în urmă-i, a dispărut înșii și convorbirile noastre s'au urmat într'un spirit ridicat, de ambele părți, dar' într'un ton calm. (Va urma).

Chestiuni bisericesti.

Noul vicar arhiepiscopesc foraneu al Făgărașului.

Dicio-Sân-Mărtin, 7 Febr. 1899.

Ca poporean credincios, care am fost — fără sfială o zic — martor classic la toate, câte s'au petrecut în restimp de vre-o 18 ani în comuna noastră bisericăscă gr-cat. din orașelul sau țirgul nostru Dicio-Sân-Mărtin, capitala comitatului »Ternava-mică«, cuget că numai datorința mi-o împlinesc arătând pe scurt, că cine a fost la noi dl Iacob P. Macaveiu, noul vicar arhiepiscopesc al Făgărașului, cum și-a împlinit el datorința ca paroch al Dicio-Sân-Mărtinului în timp de 20 ani, cum a fost parochia noastră în 1879, când marele arhiepiscop și metropolit Vancea l-a dispus la noi administrator, ce a făcut dînsul pentru înaintarea și consolidarea parochiei noastre, cum a fost parochia noastră înainte de venirea dînsului, cu un cuvânt vreau să aduc la cunoștință acelor, cari cu predilecție se ocupă cu întunecarea faptelor bune ale altora, că nu fratele, nu laudele de sine, ci faptele bune înaltă pe un preot și-l fac să fie cunoscut în cercurile competente.

DL Iacob P. Macaveiu predându-și oficiul următorului său, în 11 Februarie a. c. va sosi cu trenul a. m. la Făgăraș și-și ocupe postul de paroch și vicar foraneu al Făgărașului, petrecut — după cum am auzit — de mulți fosti credincioși ai sei până la noua sa reședință. Aceasta o fac fostii sei credincioși parte din recunoștință către acela, care în 20 de ani le-a fost un păstor în sensul strict al cuvântului, parte din cauză, că dacă e să se despărțească de iubitul lor paroch, aceea se se întempelează cât mai târziu.

Și acum dați-mi voe, dle Redactor, să vă expun unele împrejurări din cari, cred, se va pute explica duiosia, ce pe noi fostii sei credincioși atât de mult ne-a cuprins, trebuind să pierdem pe acela, care în restimp de 20 ani, între lipsele cele mai elementare, ca un adevărat apostol, numai pentru binele bisericei sale și a credincioșilor sei a lucrat.

DL Iacob P. Macaveiu, parochul gr-cat. a Dicio-Sân-Mărtinului, acum nunt vicar arhiepiscopesc foraneu al Făgărașului și protopop actual al districtelor protopopesci Veneția-de-jos și Voia, după absolvirea sfinteii teologii, în 1878 a fost aplicat în cancelaria metropolitană din Blaj, de acolo în anul 1879 metropolitul Vancea cu vederile sale agere, ce l-au caracterizat, aflându-l că întrunește condițiunile, ce se recer într-o comună, care pe lângă aceea că e capitala, centrul unui comitat, mai e și reședința de protopop a 4 confesiuni, l-a dispus în D.-S.-Mărtin în locul ca administrator, ear' în 1883 a fost numit de coadjutor protopopesc pe lângă Ioan Copăcean sen., parochul Șonfalău-

lui și protopopul Dicio-Sân-Mărtinului fără nici o remunerațiune până în Aprilie anul 1885, când absolvându-se de oficiul protopopesc numitul Ioan Copăcean sen., l-a încredințat administrarea de sine a oficiului protopopesc, asigurându-i-se o remunerațiune anuală în suma bagatelă de 40 fl. În 1890 a fost destins cu brău roșu și răposând protopopul I. Copăcean sen. din anul 1892 a fost administrator protopopesc, ear' în anul 1895 denumit viceprotopop actual.

Ca administrator local și mai târziu ca paroch al D.-Sân-Mărtinului, unde la venirea dînsului casă parochială și alte superedificate nu erau de loc, așa numita porțiune canonică consta din 5 jugere de pământ respirate în cele mai slabe părți de hotăr. — mai întâiu de toate ca bărbat al misiunii, cu vocațiune adevărat preoțască îndemnând poporul lui concretiză la fapte pie cătră sfânta biserică, parte prin donațiune pentru casuri de moarte, parte prin cumpărări a înmulțit porțiunea canonică și respective areea bisericăscă, așa căt aceea înainte de comasarea hotărului în pământ făcea mai mult ca 30 jugere cat, ear' după comasarea astăzi face 21 jugere de clasa primă, 3 vii, un loc de viie pustiu (neplantat) și unul împădurit (bangăr), căpătând cu externul și două intravilane cu case, — mai încolo și-a făcut casă parochială de peatră spesând vre-o 2000 fl. cu ea, a padimentat, ștataturat, acoperit și legat cu fer biserica ce era pe aci să se ruineze, parte cu bani adunați din petreceri inițiate de dînsul, parte din donațiuni făcute la îndemnul seu de străini, precum Oriold și Bukuresti, donând cel dintăiu cărămida de lipsă la parcuri în preț de 45 fl. și cel din urmă scânduri în preț de 50 fl., în scopul edificării casei parochiale a mijlocit un împrumut de 1120 fl., din care sumă s'a locat în pământuri peste 500 fl. și totuși astăzi biserica nu este datoare decât cu 520 fl., cu un cuvânt dînsul în restimp de 20 ani a creat o ecclie, unde un preot care n'are pretensiuni exagerate poate să trăească.

Faptele dlui I. P. Macaveiu făcute pentru biserica noastră sînt așa de mari și varii, de acele într-o corespondență incidentală nu se pot descrie.

Pe cât timp a condus protopopia-tul, în Cetatea-de-Baltă s'a edificat turnul bisericei, s'a renovat casa și superedificatele parochiale, în Boian s'a edificat casa și superedificatele parochiale, în Deaj s'a terminat biserica, s'a edificat din nou turnul, asemenea în Boiază s'a edificat biserică și casă parochială, în Cugtelnic s'a edificat biserică nouă, ear' în Silea-maghiară din banii sei proprii anticipând suma de lipsă s'a cumpărat loc și casă școlară.

Ca preot și protopop în societate s'a purtat într'un mod exemplar, de toată lumea unde s'a întors a fost onorat și stimat, așa căt acum la despărțire toată inteligența începând dela vicecomite comitatului a dat în onoarea fo-

stului nostru preot un fel de banchet de reșama bun, un lucru acesta ce rar se întemple în opidul nostru D.-S.-Mărtin, și cu toate acestea nici-odată și nici cu o ocaziune îmbiată nu și-a uitat de neamul seu și de interesele românești, n'a scăpat din vedere de a înfrunta curentul șovinistic al stăpânilor de astăzi. Din cele multe imi permit a aduce ca de exemplu faptul acela, când pe la anul 1886 comitatul Tîrnavei-mici — condus de contele Bethlen Gábor s'a făcut membru fundator la »Emke« cu 10 mii fl. v. a., singur părintele I. P. Macaveiu a votat contra și și-a motivat votul într'un recurs, la care Coloman Tisza, pe atunci ministru de interne n'a putut răspunde decât cu aceea, că după știrea sa »Emke« își răspândește razele sale culturale peste toate popoarele din patrie deopotrivă. Acest recurs a fost publicat în »Gazeta Transilvaniei« din toamna anului 1886 și laudat de redacțiune.

Dee cerul, ce în postul seu nou, unde i-se deschide un cerc de activitate mult mai larg — și-și continue lucrarea roditoare cu zelul, devotamentul și tactul fin observat la noi — la mulți ani spre binele bisericei sale și spre fericirea poporului român, din al căruiua sin a eșit!

Simeon Căluțiu,
advocat.

Cronica zilei.

Sibiou, 16 Februarie n.

Prigonirile mele. Sub acest titlu începem astăzi să publicăm memoriile tinărilor și mult cercatului nostru Lucian Bolcaș. Atragem deosebită atenție a cetitorilor nostri asupra interesantei scrieri.

Neolog. Primim următorul anunț funebrel: Subscriși cu inima frântă de durere în numele lor și a tuturor rudeniilor aduce la cunoștință trecerea din viață a prea iubitelui lor soț, tată, frate, moș și soțor **Ciril Fulea**, preot gr-or., care după un morb repentîn, azi la 3 ore din noapte și-a finit cursul vieții în anul al 58-lea al etății și al 28-lea al fericitei sale căsătorii. Fulea, 12 Febr. 1899. Ana Fulea n. Popescu, ca soție; Alexandrina Fulea m. Groze, ca fiică; Gafina, ca soră; Ieronim Groze, ca giner; Anastasiu, ca nepot.

Expulsări. Constatându-se că mai mulți socialisti sînt amestecați în mișcarea din urmă țărănească din România, guvernul român a luat hotărîrea să-i expulzeze. S'au scris mii multe decrete de expulzare, cari toate vor fi executate, în cursul zilelor proxime.

Mormântul lui Caprivi — despoiat. Se telegrafează, că mormântul de curînd decedatului cancelar Caprivi a fost despoiat. Hoji ordinari au spart cripta și au furat aurărfiile ce erau pe cununa trimisă de împăratul Wilhelm și de regele Saxoniei.

Falimentul băncii ungurești din Kis-Czell. Pungășfiile ce s'au făcut la banca din Kis-Czell întrec doar' și pe acele ale vestitului Krivány. În decurs

de 29 de ani funcționarii fără suflut au bătut în pinteni averea șermainilor locuitori așa că azi nu mai puțin decît 552.000 florini (peste un milion de coroane) este suma constatată ca neacoperită. Directorul exec. al băncii, **Jednů Rosenberg Lajos** și comptabil **Jednů Károly** sînt deja în închisoarea tribunalului din Szombathely. Se așteaptă ca zilele acestea să se facă noue arestări.

Pecătoasa manipulație au ascuns-o atăta vreme prin contări false și prin compunerea de bilanțe mincioase. Răfinatul comptabil după-țe în companie cu directorul bătea în pinteni sume enorme, se apuca și »crea« cambii false, pe care le așeza în portofoliu — ca să consume. Cartea depunerilor apoi a falsificat-o întreagă, inducînd și anulînd conturi peste conturi — după-cum cerea trebuința.

E de neînțeles însă faptul, cum de membrii direcțiunii și ai comitetului de supraveghere n'au aflat suspicios luxul ce-l făcea cu deosebire comptabilul.

Că subseriau bilanțele și alte documente fără să le mai controleze nu e mare mirare, de oare-țe ei aveau deplină încredere în »beneritul« lor director și apoi și de altfel funcția de membri în direcțiune la cele mai multe bănci e privită ca un titlu de onoare, fără alte datorițe și drepturi decît doar' să iscălească »unde trebuie« și să voteze bani »cui cere«. Comitetul de supraveghere apoi »are deplină încredere în birou« — deci iscălește.

Credem că după cazul dela Kis-Czell membrii direcțiunilor și a comitetelor de supraveghere vor fi mai puțin indiferenți mai ales după-țe vor auzi că elor din Kis-Czell în curînd li-se vor sequestra toate averile, lăsându-i doar' cu bățul de cerșitor.

Știre despre André. Din Petersburg se telegrafează, că proprietarul de mine de aur **Monastirsin** a primit o scrisoare prin care i-se împărțește, că între Como și Pit (guvernamentul Jeniseisk) au aflat o colibă de postav și mai multe funii. În apropiere au aflat apoi trei cadavre de oameni și o mulțime de unelte. Se crede că aceste sînt cadavrele lui André și a soților sei. Mulți însă nici acum nu voesc să creadă că André s'a pusituit.

Penru ex-lex. Contele Károly Pista, după-cum se telegrafează din B. Ciaba, a dat ordin tuturor administratorilor dela moșile sale, că până-cînd durează starea ex-lex să nu solvească nici un fel de dare.

Petrecere filantropică au aranjat Ungurii din **Cianul-mare** (pe Câmpie). La venitul curat, care s'a folosit pentru ajutorarea școalelor de stat și pentru repararea bisericei maghiare au contribuit și următorii Români: preotul Vasile Masca, Dr. George Popescu, Petru Stoica, preot, Iuliu Socol, preot, Simion Lucaciu, învățator. Trist!

Ajutorarea copiilor de săcu. Rêu de tot trebuie să steie Săcuii — copii adoptați ai Ungariei, căci pe lângă toate ajutoarele ce le dă guvernul (se înțelege din banii țării!), nația ungurească și milenul, nu mai dă Dumnezeu să-i poată pune în picioare. De mulți ani și camera com. și industrială din **Tirgul-Murșului** s'a făcut patroana Săcuiilor și an de an așază sute de copii de ai Săcuiilor pe la diferite meserii și

neguțetorii din țeară. Când e vorba de rezultat însă puțină mîngăiere are și camera. Acum a decis să facă un fond, din interesele cărui să ajute pe copiii Săcuiilor, când aceștia vor ajunge să se facă meseriași și neguțetori independenți. Noi am sfătuit pe patronii Săcuiilor mai bine, și anume: Guvernul să decreteze prin lege pe Săcuii ca parași ai statului și atunci col puțin am avea mîngăierea, că-i susținem pe basa legii...

Biroul de informațiuni W. Schimmelpenig avînd reprezentanțe în toate orașele mai mari europene, e în poziție să servească cu cele mai bune informațiuni asupra diferitelor firme comerciale. Cine are trebuință de informații să se adreseze la biroul central — Viena, I. Schottenring, 7 sau în Budapesta, V. Weitzner-Boulevard 8.

Vamă după vin. În Franța, după-cum împărțește camerele comerciale și industriale, după fiecare hectolitru de vin stors din struguri mărungi se plătește 25 franci vamă, dacă conținutul de alcool este cel mult 12 grade. Pentru vin mai tare se solvește încă separat un supliment ca dare după alcool.

Comunicația între România și Ungaria. Construirea căii ferate dintre **Csik-Gyimes și Palanca** atît de mult a înaintat, încît peste câteva săptămîni linia aceasta se va preda comunicației. Linia căii ferate dintre **Turmul-roșu și Rîmnicul-Vălcei** se va isprăvi cu finea anului curent.

După bal. Din buffetul casei orașenești din Paris, după ultimul bal s'a constatat că lipsește: 367 tave, 29 ceste, 74 lingurițe, 200 tăiere, 1 scaun și o mulțime de sticle goale.

Proprietarul acum își sparge capul să afle, că oare oaspeții lui au spart ori au furat atăta putere de scule?

Deosebit noroc la loteria de clase. Cetitorii nostri își vor reaminti încă faptul, că la a III-a tragere a losurilor de clasa 3-a câștigul principal de 80.000 coroane l-a cîștigat un los cumpărat dela firma **A. Török & Comp.**, primii vînzători de losuri din Budapesta. Amintim acum că și câștigul principal de 90.000 coroane sortat la clasa 4-a l-a cîștigat un los cumpărat tot dela firma **A. Török & Comp.**, care se vede e favorizată de noroc. Afară de aceste câștiguri principale firma **A. Török & Comp.**, a mai cîștigat pentru clienții sei o mulțime de alte sume mai mici. E în interesul cetitorilor nostri, că la cumpărarea de losuri să se adreseze direct la firma **A. Török & Comp., Budapesta, Văcoi kôrul 4**, care prin culanța și soliditatea, precum și prin prompta solvire a câștigurilor și-a cîștigat renume mare și încrederea marelui public.

Știri mărunte. În orașele Köln și Hannover se vor deschide câte un gimnasiu pentru fete.

— Szivics Aron din Cluj a căzut din trenul ce venia de cătră Bănyf-Huedin la Cluj. Nefericitul și-a rupt ambele picioare.

— În Paris se va ține un congres internațional al celor mai frumoase femei din lume. Săraci inimile aranjierilor, — că rupte vor mai rămâne!

FOIȚA „TRIBUNEI“.

Epistole cătră un învățator tînăr.

I.

(Urîtul și leacul lui).

Iubite frate! Mi-ai scris o epistolă, lungă și sinceră. Viu a-ți răspunde tot cu acea sinceritate, dar fiindcă răspunsul meu poate va interesa pe mulți confrăți învățatori, tineri ca d-ta, eu o public în »Școala Română«, unde o vor pute cetii și alții, pe cari îi interesează. Și mai bine o vei cetii și d-ta de acolo, că ori-cum, tipărită fiind, nu-ți strică ochii, ca o scrisoare slăbuță, cum e bunăoară și a mea.

Zici că-ți place cariera ce și-o ai ales; că ești mulțumit, fiindcă numai decât la începutul carierei ai nimerit într-o comună cu oameni de omenie și cu stare, care-ți dau cele necesare și nu-ți trag copiii dela școală. Dar' te plîngi, că după prelegere te omoară cîte odată urîtul.

Mă bucur de această împărțire! Ești de invidiat! Ține-te cu mâni cu picioare de acea stațiune, că de o perzi odată, nu știi cînd vei mai da de una ca ea. Cu poporul acela brav tractează cu toată cinstea și omenia. Nu fi superb! Vorbește cu ei prietenește. De te caută careva, pentru de a-i scrie vre-o scrisoare, ori pentru de a-i scrie vre-o carte la ficior, în cătane, fă cu plăcere căte un serviciu, dar' nu în orele de prelegere. Ori le fă într'ameazi, ori mai bine după 4 ore, după-țe închei cu învățămîntul. Orele de prelegere le ține cu sfîntința cea mai mare. Dă-ți toată silința, ca să pui în praxă, cele învățate în pedagogie. Te ține strict de metodele ce le-ai învățat dela profesorii d-tale,

dar' nu de acelea, după care doară ai învățat ca prunc. Te poartă pururea curat în toate privințele; fii model tineretului. Dar' despre aceste mai pe larg de altă-dată. Acum numai atîta îți spun: vezi să fii plăcut poporului și superiorilor, să nu înstrăinezi băieții dela regulata frecuentare a școalei, că atunci toate vor fi bune.

Acum să-ți spun mai întâiu o medicină contra urîtului, care zici că te consumă în ore libere. Eu știu din pățite că:

Cătu-i lumea și pămîntul
Nu-i boală grea ca urîtul.

Știi d-ta ce-i urîtul acela al d-tale? Că mai este un fel de urît, care har Domnului, d-ta cu greu cred că-l cunoști, și chiar dacă îl cunoști — nu cum se cade. Să deo Dumnezeu să nu-l cunoști în veci.

Urîtul d-tale este ceea-țe zic frații din România plictiseală. Eu, de nu te vei supăra, îți voi spune că e: lipsa de ocupațiune potrivită timpului indiferent. D-ta, iubite coleg, spui singur, că numai după orele de prelegere te prinde, deci după-țe și-ai împlinit ocupațiunea deobligată.

Dar' boala asta are leac și încă sigur. În 2—3 săptămîni poți scăpa de ea pe vecie. Ci leacul ei nu se află în farmacie, nici în prăvălie, nici chiar în hotel — de care, spre fericirea d-tale, spui că nici nu așezi la d-voastră în sat.

Unii caută medicina contra urîtului în farmacie; iau adevărat nescari picuri de rinză, cîte 3—4 păhăruțe, tot păhăruțu cu 4—8 cruceri. Dar' nu le trece morbul urîtului numai pe câteva ore, și ear' i apucă, și ear' trebuie să deo bani și să repeteze dozele de picuri de rinză. Acest leac nu e de recomandat.

Alții, aceștia se țin a fi mai practici, zic că 3—4 păhăruțe din farmacie, costă chiar cât o jumătate litră din ospătărie; că în farmacie toate-s foc de scumpe; farmaciștii au drept să lucreze cu 100 %, știi ca Nuham, care nu împrumută decât sută după sută.

Dar' nici aceștia nu o ghicesc. Ei merg dela munca lor atît în ospătărie, stau acolo adevsea până vine ear' timpul de a intra în laborator. Își țin dieta cu cea mai mare scrupulositate. Dar' pace! Boala în loc se scadă, par'că crește. Drept și mai drept că până-s acolo uită de urît, ba dela un timp devin chiar fericți — după spusa poetului bănățean Iulian Grozescu, care a scris:

Bine zice, cine zice
Omu-atunci e om feric, cînd de gânduri s'a lăsat
Și, de poate-i... mort de beat!

Ci trece poesia cea fericitoare a învățului și vine proza cea supărătoare a buzunarului gol. Atunci apoi să vezi ce urît îi mîncă, urît ridicat la potența a 9-a! Că doară știi zisa:

Care-i mai grea boală
Decît punga goală?!

Și dacă ar fi chiar numai aceasta urmarea — încă ar fi destul de tristă. Dar' cu ea sînt împreunate multe de toate, care le vezi cu ochii, deci n'am de ce și-le mai amint.

Sînt apoi alții, cari spre a-și leuca urîtul acesta nu merg nici în farmacie, nici în ospătărie, ci din școală se iau atît-n prăvălie, ori unde ved oare-țe strînsură de oameni fără lucru, și stau guri căscate de privesc și ascultă pe cei-ce intră și es. Mai vorbesc cu unul și cu altul, și mai spun glume sărute și nesărute. Ei își zic: Imi omor urîtul și nici nu spesz! Dar' se înșeală amar.

Că urîtul pe această cale nu fuge dela ei, ear' mergerea lor în tîndălituri li-se preface în a doua natură, de care cu greu se pot desbăra.

D-ta, de vrei să nu te mai prindă urîtul, ascultă sfatul meu, că-s omul pătî:

Indată după-țe sfîrșești cu orele de învățămînt, de-i timpul cevaș princi-cios, fă o primblare de o jumătate oră în aer liber; aceasta o fă iarna-vara, prin frig ori prin căldură; chiar și pe ploaie e foarte folositoare, că-ți curăță plămînil de aerul cel corupt și plin de colb al școalei. Astfel împropștat te du atît acasă. Cetește-ți cu atențiune pensurile pentru ziua de mâne, ca să nu fii necesitat atunci a sta tot cu ochii în carte, că așa nu poți propune liber și destul de interesant cît să răpești mîntea copiilor, și astfel ei se plictisesc, îi prinde pe ei urîtul, și atunci ai gătat cu crucea!

Ți-ai terminat pensurile pentru mâne, apucă o carte și cetește, nu mult, ci bine, cugetînd meru asupra celor cetite, că acum nu mai cetești ca să nu cazi în secundă, ci cetești ca să-ți luminezi mîntea și să-ți desfășezi sufletul. Nici nu ceti tot un soi de cărți, că spiritul, ca și corpul, are lipsă de nutre-mînt variat. Cetește opuri științifice numai pînă deoparte, ce te obosești. Atunci le pune deomparte, te preumbă o leacă prin odaie, și te apucă a ceti literatură ușoară, cu care trece vremea atît de iute, fără a simți pic de oboseală.

Vezi zice poate, că tînăr fiind, nu ai încă decît cărțile din cari ai învățat și de acelea ești sătul până peste cap, ear' în comună n'ai de unde împrumuta, că nimenea nu are vre-o bibliotecă cît de cît. Îți cred, dar' nu de tot. Cred, că d-ta nu ai, și nu poți deocamdată ave-ni știu ce opuri multe și scumpe; cred și aceea, că vre-o bibliotecă în sensul cum este a se înțelege biblioteca, nu

aveți. Și totuși aveți o bibliotecă mult mai scumpă și mai folositoare decît ai crede poate...

Cine mai are o literatură bisericăscă atît de bogată ca noi Români? Biserica d-voastră de sigur că are toate cărțile rituale, dintre cari apostolul, vre-o căzanie sau și biblia, nu lipesc. Pune-te și te cetește acestea cu atențiune și nu cred că te vei mai căi de urit. Începînd odată a ceti la ele, vei sta flămînd și vei ceti. Din apostol învăță-ți și școlarii mai mărișori să cetească și să cănte ca se poată ei spune apostolul în biserică. Prin aceasta atragi inima părinților, că fiecare e fâlos să-și vadă copilul cîntînd din cartea cea mai cu glas în cetit chiar în mijlocul bisericei, înaintea preotului; nu mai rețin pe copli dela școală, ear' inima d-tale va ride de bucurie vîzîndu-te stimat de popor și laudat pe tot locul.

După-țe te-ai prea oboșit cu cetera, de vezi că e mult pînă la timpul culcării, te pune și scrie. Adă-ți aminte de poveștele ce le auziai ca prunc dela bunica, pune-le pe hîrtie, cît se poate chiar cu vorbele bunicii; apoi serie poesi populare, colinzi ș. a. produse de-a literaturii populare, că nu cred să nu știi destule și d-ta și mai auzi de pe ici-colea cîte ceva. Pune pe hîrtie, că te miri cînd și-or prinde bine, nici nu știi la ce.

Acesta este, iubite coleg, leacul pentru urîtul d-tale; acum în timp de iarnă altcova nu-ți pot recomanda. La primăvară? — atunci e cu totul altcova. Atunci natura însăși nu te lasă să te plictisești, și cazi în urit. Dar' pînă atunci e mult. Mai mult de altă-dată. Eată, acum mă grăbesc, că în curînd vin colindătorii. Să auzim de bine!

Reteag, 24 Dec. v. 1898.

Ioan Pop Reteganul.

